

DRWECA

z dodatkami: „Oplekun Młodzieży“, „Nasz Przyjaciel“ i „Rolnik“

„Drweca“ wychodzi 8 razy tygodniowo, we wtorek, czwartek i sobotę rano. — Przedpłata wynosi dla abonentów 1,50 zł z doręczeniem 1,69 zł miesięcznie. Kwartał wynosi 4,50 zł, z doręczeniem 5,05 zł.
Przebiega do ogłoszenia de wszystkich gazet.

Druk i wydawnictwo „Drweca“ Sp. z o.o. p. w. Nowe Miasto.

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-linowej 10 gr, na stronie 3-linowej 30 gr, w tekście na 2 i 3 stronie 40 gr, na 1 stronie 50 gr, przed tekstem 60 gr. — Ogłoszenia zagr. 100% więcej.
Numer telefonu: Nowe Miasto 8.

Adres telegr.: „Drweca“ Nowe Miasto-Komornice.

Rok X.

Nowe Miasto-Pomorze, Czwartek, dnia 16 stycznia 1930.

Nr. 6

Mowa programowa prem. Bartla.

Na posiedzeniu Sejmu dnia 10 bm. p. premier Bartel wygłosił obszerny eksposé, które w krótkim podajemy streszczeniu:

„Wysoka Izbo! Zabierając głos z tej wysokiej trybuny, czynię zadość zarówno własnej potrzebie określenia stanowiska i zamierzeń rządu w sprawach natury najważniejszej, jak też i ustalonemu zwyczajowi parlamentarnemu.

Zmiana rządu, lecz nie zmiana podstaw rządzenia. — Apel do współpracy.

Dla uniknięcia wszystkich nieporozumień i mylnych interpretacji, chcę na wstępie stwierdzić, iż ktokolwiek sądzi, że ostatnia zmiana rządu oznacza odstępstwo od zasadniczych postulatów i poglądów na kwestię ustroju państwa i na kierunek jego rozwoju, leżącego u podstawy t. zw. pomajowego regime'u, — ten niewątpliwie nie zdaje sobie sprawy z istoty kapitalnych zagadnień, które rząd pragnąłby przy współudziale panów w myśl niecierpiących zwłoki interesów państwa rozstrzygnąć! Apeluując przeto do panów o wytworzenie wspólnym wysiłkiem warunków do lojalnej i wyjątkowej współpracy, czynię to w głębokim przeświadczeniu, iż zrozumienie konieczności państwowych, wynikających z przeżytych doświadczeń i z trzeźwej oceny wewnętrznej i zewnętrznej sytuacji, w jakiej Polska się znajduje, przeważą u nich nad tą lub inną doktryną polityczną i społeczną.

Konieczność naprawy konstytucji. Wzmocnienie władzy wykonawczej.

W rządzie zagadnień kapitalnej dla państwa wagi, najzupełniej dojrzałych do załatwienia, na pierwszym miejscu stoi w dalszym ciągu sprawa rewizji konstytucji.

Nie będę Panom powtarzał wielu, ogólnie znanych argumentów, uzasadniających potrzebę dalszego wzmocnienia władzy wykonawczej i niezależnienia jej codziennej działalności od nieobliczalnej fluktuacji naszych stosunków politycznych, wyrażających się w tem nadzwyczajnym rozdrobnieniu, które cechuje układ sił w naszym parlamencie, zwłaszcza, że negatywne wobec Państwa stanowisko niektórych grup nie pozwala je brać w rachubę przy konstruowaniu jakiegokolwiek większości parlamentarnej.

Potrzeba hierarchii i autorytetu.

Samo życie przypomina, że zasada autorytetu, zasada hierarchii, jest taką samą trwałą wartością dorobku ludzkości, jak niemi są demokratyczne zasady równości i wolności.

Naprawy ustroju nie można odesłać do archiwum!

Wysoka Izbo! Sprawa rewizji konstytucji pod kątem wzmocnienia władzy wykonawczej, powiększenia odpowiedzialności indywidualnej jednostki, którą wola narodu stawia na czele Państwa, pod kątem ograniczenia tych przesadnych prerogatyw, które nadają kolektywowi niewykonalne dla niego funkcje bezpośredniego wpływu na codzienną działalność organów rządu, hamując jego sprawność i atomizując odpowiedzialność — sprawa takiej rewizji stała się wewnętrzną, nieodpartą potrzebą myślącego ogółu w Polsce.

Od dobrej woli Sejmu zależy powodzenie próby współpracy.

Deklarując dobrą wolę rządu w kierunku współpracy, chciałbym dopatrzeć się odpowiednika u Panów, od istnienia jej bowiem zależy powodzenie całej próby. Gdyby natomiast niektórzy z Panów zechcieli interpretować moje dzisiejsze oświadczenie w jakikolwiek inny sposób, dający satysfakcję ich urażonym ambicjom lub doszukujących się głębokich zmian i rozbieżności w pojmowaniu zasadniczych

postulatów ustrojowych przez obóz, stojący na gruncie przewrotu majowego, to czuję się w obowiązku Panów tych uprzedzić, że doznają dotkliwego zawodu.

O poprawę uposażeń urzędniczych.

Na uposażenia, na t. zw. dodatek mieszkaniowy, w okresie bieżącym w ciągu 9 miesięcy wydano 72 milj. zł. Wydatku tego w poprzednim okresie budżetowym nie było. Kto chce być lojalnym, musi uznać, iż rząd uczynił bardzo wielki wysiłek.

Czy da się w bieżącym okresie budżetowym zrobić coś więcej jeszcze?

Po zbadaniu możliwości skarbowych dochodzę do przekonania, iż wypłata $\frac{1}{3}$ zaległego dodatku mieszkaniowego za rok 1928 będzie mogła najprawdopodobniej być dokonana jeszcze przed zamknięciem tego okresu budżetowego.

Sytuacja finansowa.

Jeśli chodzi o sytuację finansową, to stwierdzić należy, iż kształtowała się ona zgodnie z ogólną koniunkturą światową. Koniunktura ta była dla Polski wysoce niepomyślna. Potrzebujemy więcej, niż ktokolwiek inny, kredytu długoterminowego na odbudowę swych warsztatów pracy, zniszczonych przez wojnę.

Od lipca 1928 r., kiedy ulokowana została ostatnia większa pożyczka emisyjna (śląska), Polska w dziedzinie kredytu długoterminowego zostawiona jest własnym siłom.

Gospodarka kolei.

Fatalne następstwa zeszłorocznej zimy dla polskich kolei, o których miałem zaszczyt mówić w tej Wysokiej Izbie dnia 22 marca ub. r., ciążyły przez szereg miesięcy na gospodarce kolejowej i tylko stopniowo dały się usunąć w drodze zastosowania daleko idących oszczędności w wydatkach i ograniczeniu inwestycji.

Jednocześnie z tem na przewozach kolejowych odbił się ogólny stan depresji ekonomicznej kraju w roku ubiegłym, wywołując zwolnienie tempa przyrostu przewozów.

Sytuacja przewozu może być określona jako chwiejna.

O likwidacji opieki nad bezrobotnymi niema mowy.

O jakiegokolwiek likwidacji opieki nad bezrobotnymi nie może być mowy, a opracowywany projekt nowelizacji przepisów o pośrednictwie pracy i ubezpieczenia od bezrobocia znacznie rozszerza podstawy ubezpieczenia i zakres pomocy.

Kasy Chorych.

W gorąco omawianej sprawie pewnych posunięć władz rządowych w stosunku do kas chorych należy stwierdzić, że rząd nie ma zamiaru niweczyć samorządu tych instytucji; przy całkowitem uznaniu potrzeby samorządu tych uprawnień, czego dowodem może posłużyć fakt, iż na początku obowiązującego roku budżetowego z ogólnej liczby 243 kas chorych około 100 było zarządzanych przez komisarzy, nie zaś przez władze autonomiczne.

W bieżącym okresie budżetowym wprowadzonych zostało dalszych 40 komisarzy z powodu stwierdzonych niedomagań natury administracyjnej lub dezorganizacji finansów.

Budowa mieszkań robotniczych.

Z ubezpieczeniami społecznymi wiąże się sprawa racjonalnego użytkowania funduszy rezerwowych, którą powiązano z piekącym zagadnieniem ruchu budowlanego. Zdając sobie sprawę z ogromu zaległości w tej dziedzinie, Rząd postanowił podjąć akcję budowy małych mieszkań z funduszy zakładów ubezpieczeń społecznych, które dostarczą na ten cel w ciągu 5 lat 125 milj. zł. Pozwoli to wybudować i oddać do użytku robotnikom i pracownikom umysłowym około 18—20 tys. izb, za które czynsz mieszkalny nie będzie przekraczał, a może i będzie niższy, od 35 zł od jednej ubikacji mieszkaniowej.

Kryzys rolniczy.

Rolnictwo polskie od dłuższego czasu znajduje się w fazie pogłębiającego się kryzysu koniunkturalnego, który ma swoje źródło przede wszystkim w ogólnej depresji gospodarczej, przeżywanej przez rolnictwo na całym świecie.

Niskie ceny zboża, obserwowane obecnie we wszystkich państwach, są wynikiem przedewszystkiem wzmocnienia się wytwórczości światowej zbóż, co powoduje stałe zwiększanie się podaży.

Spożycie natomiast zbóż nie wykazuje wyraźnej tendencji zwykłej, wskutek czego (rok rocznie pozostają znaczne rezerwy światowe zbóż, których rynek nie może wchłonąć i które ciąży na nim, wywołując depresję cen.

Co zrobiono dla złagodzenia kryzysu rolniczego?

Najważniejsze z ostatnio wydanych zarządzeń są następujące:

1. Celem niedopuszczenia obcego zboża na rynek krajowy wprowadzone zostały do taryfy celnej cła zbożowe.

2. Ustanowiony został wolny wywóz wszystkich zbóż i produktów przemiatu.

3. Rozszerzony został znacznie system kredytów zastawowych. W celu przyjęcia z pomocą drobnej własności rolnej Bank Polski uruchomił w bieżącym roku gospodarczym specjalne kredyty na udzielenie zaliczek na zboże w wysokości 11.000.000 zł, przeznaczone do rozporządzenia wśród drobnej własności rolnej za pośrednictwem kredytowych spółdzielni rolniczych.

Polska polityka zagraniczna.

Pan Minister Spraw Zagranicznych złoży Panom po powrocie swoim z Genewy obszerny sprawozdanie ze stanu naszych stosunków zagranicznych.

Ze swej strony pragnę jedynie podkreślić, iż od roku 1926 nasza polityka zagraniczna nie uległa żadnej zmianie. Opierała się ona dotąd i nadal opierać się będzie na utrzymaniu i organizacji pokoju, na ścisłym przestrzeganiu istniejących traktatów, rozbudowie i ulepszeniu stosunków ze wszystkimi państwami, a w szczególności z naszymi sąsiadami, tak w dziedzinie politycznej jak i ekonomicznej. Taka przez 3 i pół roku konsekwentnie prowadzona polityka musiała wydać swoje owoce. Z całą obiektywności możemy stwierdzić, iż stanowisko międzynarodowe Polski wzrosło i wzmocniło się znacznie. Mamy tego dowody w takich choćby faktach, jak prawie jednogłośnie ponowny wybór Polski do Rady Ligi Narodów i podniesienia całego szeregu poselstw do rangi ambasad.

W tym celu rozbudowaliśmy dalej sieć naszych traktatów konylacyjno-arbitrażowych.

Na plan pierwszy wśród tych umów wysuwa się przede wszystkim traktat o umorzenie wzajemnych pretensyj finansowych z Niemcami, który niebawem zostanie ogłoszony. — Umowa ta wespół z mającymi niebawem być zawartymi umowami co do uregulowania naszego długu wobec Francji, co do kosztów utrzymania aljanckich wojsk okupacyjnych podczas plebiscytu na Śląsku oraz co do rozrachunków naszych z komisją reparacyjną w Paryżu — będą stanowiły decydujący krok na drodze do definitywnego ustalenia sum, ciężących na naszej hipotece, których wysokość dotychczas była nieokreślona. Mogę już oświadczyć, iż ogólny wynik tych rozrachunków zabezpiecza nasze interesy.

W dalszym ciągu staramy się usilnie o doprowadzenie do podpisania traktatu handlowego z Niemcami.

Zamierzenia rządu na polu oświaty.

Ponad wszystko dokonany być musi wysiłek w kierunku takiego pomnożenia szkół powszechnych, aby fałę przyrostu liczby dzieci w wieku szkolnym opanować i aby przed każdym, chcącym się uczyć dzieckiem w Polsce drzwi szkoły mogły być otwarte.

Opracowany jest projekt nowej ustawy o budowie szkół powszechnych.

